

philharmonie
zuidnederland

op afstand
dichterbij
dan ooit

artistiek jaarverslag
jaarverslag educatie
2020

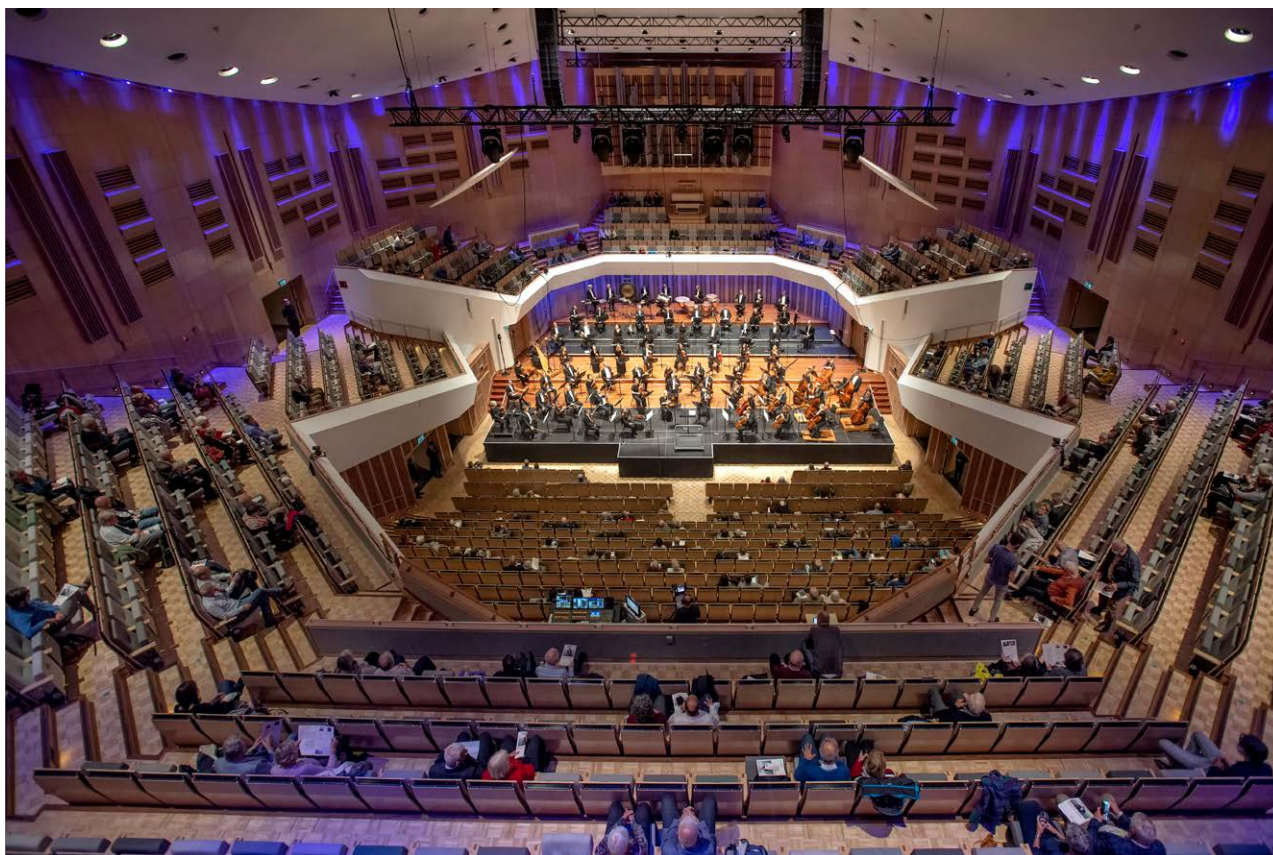
artistiek
jaarverslag
2020

jaarverslag
educatie
2020

artistiek
jaarverslag
2020

Inleiding	5
Altijd en overal	7
Nieuwjaarsconcerten	7
Componistendag 2020	7
Reflections	7
The People's Salon	8
Serieconcerten	8
Carnaval	9
Haydn-Chair	10
Muziek als blijvende verbinder	11
#philgood	11
Voordeurconcerten Eindhoven	12
Muziek Lokaal	12
Midzomernachtsdroom	12
Meester & Leerling	12
Online masterclasses voor amateurs	13
Videoclips Music is our magic & Twin Twinkler	13
De weg terug naar het concertpodium	14
Op afstand dichterbij dan ooit	15
Live bezoek & streaming	15
Van gevangenschap naar een Nieuwe Wereld	16
Vriendenconcerten	16
Musica Sacra & Festival MoMeNT	16
Liberation Concert	17
Serieconcerten	17
Verder zonder live publiek	18
Samenwerkingen	19
Najaarsproductie Opera Zuid	19
Internationaal Vocalisten Concours	20
Kerstconcerten	20
Limburgse Kerst	20
Planet Beethoven	20
Colofon	41

Inleiding

Het jaar 2020 was een uitzonderlijk jaar door de complete ontwrichting van het concertleven door de coronapandemie. Het overgrote deel aan projecten en activiteiten die voor de periode vanaf medio maart gepland stonden, konden niet worden gerealiseerd.

Het orkest heeft zijn programmering daarom meerdere keren en op korte termijn aangepast aan de steeds veranderende omstandigheden en regelgeving van het RIVM. De hoofddoelstelling van philharmonie zuidnederland was daarbij zo veel mogelijk met activiteiten van hoge artistieke kwaliteit zichtbaar te blijven. Vanuit de kernwaarden raken en verbinden heeft het orkest daarbij naar nieuwe wegen gezocht om zijn publiek te blijven verrijken met symfonische muziek. Het orkest heeft een breed aanbod voor een zo divers mogelijk publiek gerealiseerd. Cruciale elementen waren een aangepaste programmering – met onder meer specifiek op de coronapandemie uitgezette compositieopdrachten. Alsmede de komst van uitstekende dirigenten. Daarbij heeft het orkest zich ingespannen om de relaties met artistieke partners zoveel mogelijk te behouden.

De philharmonie zuidnederland heeft de pandemie ook gebruikt om het online aanbod verder te ontwikkelen. Inhoudelijk door bijvoorbeeld de uitgave van de derde cd met onder andere Berlioz' *Symphonie fantastique* o.l.v. chef-dirigent Dmitri Liss, de productie en release van videoclips zoals *Twin Twinkler* met free-jazz gitarist en componist Stian Westerhus en de #philgood-clip *Music is our magic*. Ook heeft het orkest nieuwe digitale afzetkanalen geïnitieerd. Vooral door de oprichting van het online platform *Concert in Huis* in samenwerking met een klein aantal andere nationale spelers, een op maat gemaakt afzetkanaal voor klassieke *Livestream Concerten*. En *last but not least* kon de samenwerking met de regionale omroepen (televisie en radio) worden geïntensiveerd.

In 2020 kondigde het orkest ook een belangrijke wisseling van de wacht aan. Dmitri Liss, de eerste chef-dirigent van philharmonie zuidnederland, gaat zijn vaste verbinding met het orkest aan het einde van het seizoen 2020-2021 beëindigen. In de vijf jaar dat hij aan het orkest was verbonden, speelde maestro Liss een centrale rol in het samensmelten van de twee orkestculturen tot een nieuwe artistieke eenheid. Hij wordt opgevolgd door de jonge Brit Duncan Ward met ingang van het seizoen 2021-2022. Duncan Ward is naar onze mening door de specifieke combinatie van kennis, vaardigheden én persoonlijkheid bij uitstek geschikt om het artistieke gezicht van het orkest in de komende periode mede vorm te geven.

Vanuit het perspectief van de organisatie was het jaar 2020 een enorme uitdaging: er werd continu om aanpassingen – en vaak op hele korte termijn – gevraagd. Dit in tegenstelling tot een traditie van langetermijnplanning, waarbij de grote hoeveelheid activiteiten lang van tevoren op elkaar worden afgestemd. De organisatie opereerde in 2020 dan ook veelal op de rand van het doenlijke. Zonder de uitzonderlijke betrokkenheid van staf en musici had het orkest deze prestatie niet kunnen leveren.

We zijn blij dat het resultaat van deze inspanningen waardering heeft gekregen. Zo schreef *de Volkskrant* in september over de herziene programmering: “De philharmonie zuidnederland heeft een fijne, originele programmering. Het orkest presenteert stukken waarvan je denkt: ‘o ja, dit was er ook nog’.” Terugkijkend op het jaar 2020 was philharmonie zuidnederland op afstand dichterbij dan ooit. Altijd en overal. Met muziek als blijvende verbinder.

Dr. Stefan Rosu, *Intendant en Bestuurder*
Jos Roeden, *Artistiek Programmeur*

Voor een korte beeldimpresie van onze activiteiten in 2020 zie:
WWW.PHILHARMONIEZUIDNEDERLAND.NL/JAARVERSLAG

Altijd en overal

Nieuwjaarsconcerten

Met zeven nagenoeg uitverkochte *Nieuwjaarsconcerten* startte het orkest op 4 januari vol goede moed en muzikaal vuurwerk 2020. Vanuit de traditie en verbinding met de regio is het *Nieuwjaarsconcert* een onmisbare schakel in de programmering van philharmonie zuidnederland. Wayne Marshall dirigeerde – deels vanachter de piano – het jazzy programma. Naast een solistische rol voor Marshall in Gershwins *Rhapsody in Blue* was er een prominente rol weggelegd voor het Raschèr Saxophone Quartet. Dit Duitse kwartet werd uitgenodigd in het kader van hun 50-jarig jubileum en soleerde in het *Concert voor saxofoonkwartet en orkest* van Philip Glass. Daarna voegden de kwartetleden zich bij het orkest en vulden in de overige werken de saxofoonpartijen in als extra orkestkleur.

Componistendag 2020

Igor Stravinsky vormde de centrale figuur van de *Componistendag* op 18 januari in samenwerking met Theater aan het Vrijthof in Maastricht. Leven en werk van het kleurrijke Russische genie werd in diverse lezingen, kamermuziek en orkestwerken voorgeschoteld aan het aandachtige publiek. Het orkest speelde onder leiding van chef-dirigent Dmitri Liss de *Vuurvogel Suite* en werd bijgestaan door Sergej Krylov tijdens het vertolken van het *Violconcert in D*. Als apotheose van de dag klonk een van de meesterwerken van de 20ste eeuw en Stravinsky's meest baanbrekende werk: *Le sacre du printemps*. Het orkestprogramma werd een dag later in Eindhoven herhaald.

“De philharmonie zuidnederland heeft een fijne, originele programmering”
de Volkskrant

Reflections

Op 23 en 24 januari werkte het orkest mee aan twee uitvoeringen van het oratorium *The Epic of Gilgamesh* van de Tsjechische componist Martinů. De uitvoeringen in Tilburg en Eindhoven waren onderdeel van *Reflections* van Brabant Koor, een door het koor georganiseerd concertproject met een hoogstaande kunstzinnige, educatieve en maatschappelijke relevantie. In nauwe samenwerking met studenten van Fontys AMPA / Conservatorium Tilburg en het orkest kwam het project tot stand. *De Volkskrant* was erbij: “De philharmonie zuidnederland vervult zijn dienende rol in dit oratorium met verve. Mooie kleuren haalt dirigent Louis Buskens uit het orkest, zoals sinister opduikende altviolen en een strijkersklank die wordt doorspikkeld met oriëntalistisch slagwerk.”

VRIENDENSALON

The People's Salon

Op 25 januari organiseerden het orkest en het Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music (MCICM) een Vriendensalon. Een nieuwe concertvorm als onderdeel van de onderzoeken die het MCICM samen met philharmonie zuidnederland uitvoert in het streven naar innovatie van de orkestpraktijk. Doel van het project was de bezoekers dichter bij het orkest te betrekken. “Zijn we niet allemaal eigenaar van het orkest? Bij deze Vriendensalon mogen de Vrienden zelf bepalen wat er wordt gespeeld”, stelde onderzoekster Imogen Eve van het MCICM. Met het idee werd teruggerepen op de 19de eeuw, toen mensen bij elkaar kwamen om te discussiëren, poëzie voor te dragen en naar muziek te luisteren. Dit concert kreeg vorm aan de hand van persoonlijke verhalen van Vrienden die met een bepaald muziekstuk verbonden zijn. Nadat Vrienden hun persoonlijke verhaal hadden gedeeld met het publiek, werd het werk uitgevoerd. Het orkest speelde onder leiding van Frans-Aert Burghgraef en diverse musici uit het orkest – waaronder concertmeester Lei Wang – traden op als solist. Een oprechte interesse en onderlinge verbondenheid waren voelbaar tijdens dit geslaagde experiment.

Serieconcerten

De Estse dirigente Kristiina Poska leidde het orkest tussen 31 januari en 2 februari in Eindhoven, Breda en 's-Hertogenbosch. De uitvoering van het *Pianoconcert in G* van Maurice Ravel samen met pianist Hannes Minnaar werd door het *Brabants Dagblad* opgenomen in de top tien van

culturele hoogtepunten van 2020. “Met zijn vanzelfsprekende virtuositeit en een fantastisch kleurenpalet accentueerde Minnaar de fascinerende muzikale gelaagdheid van het concert: het klonk onder zijn handen fonkelnieuw. Wat een spannende dynamische schakeringen, een zangerig toucher in het serene middendeel en wat een lekkere swingende ritmiek”, stak de krant de loftrumpet over Minnaars pianospel. De *Prelude* uit *Die Meistersinger von Nürnberg* en de *Symfonie in d* completeerden het programma. “Het concert begon met een pompeuze Wagner-ouverture en eindigde met de Franck-symfonie: warmbloedig en temperamentvol, soms had men iets meer dynamisch gas terug kunnen nemen. Toch een knappe prestatie.” (*Brabants Dagblad*)

KRISTIINA POSKA

De programmering van seizoen 2019-2020 werd thematisch gekleurd door *75 jaar vrijheid*. “Muziek is een grote kracht bij het herdenken en vieren”, zei intendant Stefan Rosu in de inleiding van de seizoensbrochure. “Het verdiept de betekenis van het moment door emotie.” Met passende muziek volgde het orkest de bevrijding van de zuidelijke provincies, die zich over een periode van meer dan een half jaar uitspon. De *Symfonie nr. 7* van Mahler is een werk vol rusteloosheid en somberte. Claus Peter Flor werd uitgenodigd voor twee uitvoeringen op 7 en 8 februari in Maastricht en Eindhoven. “Het is voor een orkest vrijwel onmogelijk om de complexiteit van dit werk te overstijgen, zeker voor een orkest dat geen Mahler-traditie heeft”, schreef het *Eindhovens Dagblad*. “Stevig aangestampt op het podium deden de honderd orkestleden onder leiding van Claus Peter Flor ontegenzeggelijk hun best.” Kenmerkend voor Mahlers *Zevende Symfonie* zijn de verbindende middelen *Nachtmusik*. Voorafgaand aan Mahler klonk *Night Flight* van Samuel Barber. Dit korte maar aangrijpende werk verklankt de eenzaamheid van geallieerde piloten die tijdens de Tweede Wereldoorlog in het holst van de nacht na bombardementen weer richting huis vlogen.

75 JAAR VRJHEID

Carnaval

Een klassieke opmaat naar het carnaval vormen de *Carnavalsconcerten* en *Vastelaovendconcerten*. In Limburg en Noord-Brabant elk van een eigen muzikale kleur en sfeer, passend bij het volksfeest. De tien uitverkochte concerten tussen 14 en 22 februari door heel Limburg en

Noord-Brabant tonen de sterke verbondenheid van het orkest met de regio en de manier waarop klassieke muziek deel uitmaakt van een springlevende traditie.

Onder leiding van dirigent Matty Cilissen en een keur aan artiesten bracht het orkest onder de titel *Vastelaovend Same!* in Limburg het 67^e *Vastelaovendconcert*. “Beestenbende maakt Limburgers klaar voor de komende Vastelaovend”, schreef *De Limburger* over het concert waarin *Carnaval des Animaux* van Saint-Saëns als een rode draad door het programma liep. Het concert kwam tot stand in samenwerking met Toneelgroep Maastricht, dat al enkele jaren toeziet op de visuele en theaterlijke aspecten van het concert. “Samen staan we sterker”, zei regisseur Michel Sluysmans tegen dezelfde krant over de coproductie met het orkest. In Weert, Heerlen, twee keer Maastricht, Venlo, Roermond, Geleen en Sittard werd het publiek getrakteerd op een bonte mix van muziek gelardeerd met de nodige ‘flauwekul’ en prachtige kostuums.

In Noord-Brabant wordt het *Carnavalsconcert* in nauwe samenwerking met de plaatselijke carnavalsvereniging gepresenteerd. Het programma is gekleurd naar de plaatselijke tradities. Met name het tromgeroffel van de vier percussionisten van Percossa gaven met hun sterke performances extra cachet aan het programma. Het bont uitgedoste publiek in Kielegat/Breda en Oeteldonk/s-Hertogenbosch genoot volop van het orkest onder leiding van Hans Leenders. Het *Brabants Dagblad* toonde vooraf nog enige gereserveerdheid over de 57^e editie van het *Oetelkonzert*, maar stelde al snel het eindoordeel bij. “Met elk jaar eenzelfde opzet ligt eentonigheid op de loer. (...) Met de theaterlijke trommelaars van Percossa, de uitstekende solisten Kristina Bitenc en Adriano Graziani, en de speelse philharmonie zuidnederland was er reuring genoeg.”

Haydn-Chair

Mario Brunello bekleedde in 2019-2020 voor het tweede seizoen de *Haydn-Chair*, een door het orkest in het leven geroepen titel voor een dirigent of solist met de voorname taak zich samen met de musici te verdiepen in een klassieke stijlperiode. *Super Mario* wordt de “topcellist én dirigent” (*Eindhovens Dagblad*) liefkozend door de musici genoemd. Brunello koos dit seizoen voor het verder bekwamen van het orkest in de klassieke speelcultuur door de *Brandenburgse Concerten* van Bach op de lessenaar te zetten. Tijdens de concerten in Eindhoven en Tilburg op 13 en 15 februari versmolt Brunello het *Eerste* en *Tweede Brandenburgs Concert* met werk van Gabrieli, Stravinsky, Ives en Fiumara tot een uitgebalanceerd geheel. “De grotendeels onbekende schoonheid ervan werd fraai en bezielend verklankt door het geconcentreerd spelende orkest en Brunello”, schreef het *Eindhovens Dagblad*. Het meest ontroerend vond de recensente de wereldpremière door het orkest en blokfluitist Erik Bosgraaf van *Josquin XL* van de hand van Anthony Fiumara. “Het is alsof je als luisteraar door een beslagen bril naar Josquin des Prez kijkt”, aldus de Tilburgse componist, die de renaissancemuziek van Des Prez naar de huidige tijd wist te verplaatsen. “Soms is muziek te kwetsbaar voor applaus. Na het laatste deel van dit intrigerende werk had

het van mij een tijd stil mogen zijn, om het vervolgens nog een keer opnieuw in te zetten.” (*Eindhovens Dagblad*)

De integrale uitvoering van de *Brandenburgse Concerten* werd vervolmaakt tijdens de derde concertreeks met Brunello tussen 5 en 7 maart in Maastricht, Eindhoven en 's-Hertogenbosch. Het *Brandenburgse Concert nr. 4* en *nr. 6* werd met medewerking van de Italiaanse violist Giuliano Carmignola uitgevoerd. Na Haydns *Symfonie nr. 49 'La Passione'* sloegen Brunello en Carmignola de handen solistisch ineen tijdens de *Sinfonia Concertante* van Mozart.

Ondertussen raakte de wereld steeds meer in de greep van een nog onbekend virus. De concerten met Brunello vormden de laatste voor een volle zaal met een orkest spelend zonder strenge veiligheidsprotocollen.

De week erop werd nog een voortvarend begin gemaakt met de voorbereidingen van een reeks concerten onder leiding van Hans Graf. Met de dag kwamen er meer dreigende berichten en probeerde iedereen – achteraf tegen beter weten in – hoop te houden op het doorgaan van de geplande concerten in het weekend. Na de generale repetitie op 11 maart ging het land en het orkest in lockdown.

“Soms is muziek te kwetsbaar voor applaus. Na het laatste deel van dit intrigerende werk had het van mij een tijd stil mogen zijn, om het vervolgens nog een keer opnieuw in te zetten”

Eindhovens Dagblad over Bach met Brunello II

MARIO BRUNELLO

Muziek als blijvende verbinder

Vanaf 12 maart kwamen alle activiteiten met onmiddellijke ingang stil te liggen. Onzekerheid overheerste. De corona-onheilstijding legde niet alleen het concertleven plat, ook talloze educatieve activiteiten van philharmonie zuidnederland konden niet meer doorgaan. Hoe nu verder? “We zijn als philharmonie zuidnederland wel gewend om flexibel te zijn”, blikte intendant Stefan Rosu terug op de eerste weken in een interview in de septembereditie van *deKlank*. “Maar dit was anders. We konden de concertzaal niet meer in. Hoe houd je in zo’n situatie contact met je publiek? Dat werd direct een van de cruciale vragen.”

In de eerste dagen leefde er hoop de draad weer snel op te kunnen pakken. De eerste inschatting was dat de lockdown voor enkele weken inactiviteit zou zorgen en nog voor het zomerreces de gemiste projecten grotendeels ingehaald zouden kunnen worden. Begonnen werd met het omboeken van concerten en reserveringen. In plaats van perspectief op een snel herstel ontstond met het verstrijken van de lockdown het besef dat de periode van inactiviteit lang kon gaan duren.

Op basis van iedere dag wisselende informatie ging het orkest op zoek naar manieren om midden in de maatschappij te blijven staan en met muziek een bijdrage te leveren aan de sentimenten van deze tijd. Geen sinecure binnen een organisatiestructuur die gezien het grote aantal activiteiten gewend is te functioneren bij een meerjarige planning. Met veel musici op een kleine oppervlakte musiceren in het bijzijn van een substantieel *live* publiek zou gedurende de pandemie geen optie meer zijn. Musici zaten werkloos thuis en hielden individueel hun speelniveau op peil. Stafmedewerkers probeerden achter de schermen

koortsachtig de juiste kaders te scheppen om het orkest binnen een nieuwe werkelijkheid te laten functioneren.

Voorgenomen werd om in te zetten op alternatieven die dan wel uit nood zijn ontstaan, maar tevens kansen bieden om het businessmodel van het orkest op de lange termijn te verrijken en toekomstbestendiger te maken. Er werd een beroep gedaan op de creativiteit van alle medewerkers en gevraagd mee te denken over alternatieven. Uit meer dan 80 projectvoorstellen werden begin mei met een brede orkestdelegatie de meest interessante projecten geselecteerd om in de periode tot – in ieder geval – de zomer de binding met het publiek te behouden. Onder de term *#philgood* presenteerde het orkest diverse formats om in contact te blijven met het publiek.

#philgood

Eind maart werd *#philgood* in het leven geroepen om via social media-kanalen het publiek een muzikaal hart onder de riem te steken. Vanuit hun huiskamer maakten musici opmonterende muzikale filmpjes. Positief, persoonlijk en hartverwarmend in een tijd waarin ieder mens op zijn eigen manier zocht naar houvast. Hoornist Cleo Simons was samen met zijn harp spelende dochter op 31 maart de eerste die een video postte. Daarna volgden onder anderen violiste Heidi Poessé met haar zingende dochter en bassiste Lisa Blok met haar kinderen.

De online en offline *#philgood*-momenten werden in diverse samenstellingen en op allerlei niveaus gemaakt. De verbindende kracht van het delen van muziek stond centraal. Later volgden er meer projecten. ‘Kijk, we zijn er nog’, was de overkoepelende, positieve boodschap.

WWW.PHILHARMONIEZUIDNEDERLAND.NL/PHILGOOD

STEFAN ROSU

MUZIEK LOKAAL

MIDZOMERNACHTSDROOM

MEESTER & LEERLING

Voordeurconcerten Eindhoven

Naast online activiteiten ontstond er eind mei onder zeer strikte voorwaarden wat ruimte voor *live* concerten in ensembleverband. Door de gemeente Eindhoven werd een vergunning verleend om in kleine groep bij elkaar te komen en te musiceren. In samenwerking met Muziekgebouw Eindhoven en het *Eindhovens Dagblad* gaven diverse ensembles van het orkest op 28 mei voordeurconcerten in de Eindhovense componistenbuurt. Met bewoners in de voordeur van hun huis en ensembles op veilige afstand op de stoep, klonk er na ruim twee maanden weer *live* muziek.

Muziek Lokaal

Het contact opzoeken met de meest trouwe supporters van het orkest deden de musici vanaf begin juni door middel van kleine privéconcertjes, die aangevraagd konden worden via de Stichting Vrienden van philharmonie zuidnederland. Eén of twee musici van het orkest die met het project *Muziek Lokaal* op coronaveilige wijze bij Vrienden van philharmonie zuidnederland thuis een persoonlijke ode, een miniconcert, kwamen brengen. Zo speelde onder meer altviolist Manfred Kloens in de tuin van één van de Vrienden. Ook *Muziek Lokaal* maakte onderdeel uit van de *#philgood*-strategie.

Midzomernachtsdroom

Met *Midzomernachtsdroom*, de online *live*-uitvoering die in samenwerking met Opera Zuid en Toneelgroep Maastricht tot stand kwam, gaf philharmonie zuidnederland op 19 juni een alternatief voor de afgelaste tournee van *A Midsummer Night's Dream* van Britten, de operavoorstelling die vanaf half mei door het land had moeten reizen. Vanuit de Muziekgieterij Maastricht bracht een blaaskwintet van het orkest samen met zangers van Opera Zuid en acteur Stijn Vervoort de digitaal *live* te volgen voorstelling rond Shakespeares gelijknamige komedie en de toneelmuziek van Mendelssohn.

Meester & Leerling

De philharmonie zuidnederland werpt zich graag op als inspirator en kennisbron voor een nieuwe generatie jonge musici. Ook het mooie initiatief *Dubbelportret Meester & Leerling* maakt deel uit van de *#philgood*-strategie. Het zijn korte video's van orkestmusici die ook als docent actief zijn en 'samen' met een leerling een duet spelen. Zo deelden onder anderen slagwerker Raymond Spons, tevens muziekdocent bij verschillende harmonieën, en concertmeester Lei Wang, viooldocent aan de conservatoria van Leuven en Tilburg, hun onderwijspassie met het publiek.

“Met deze clip willen we laten zien dat de ongelooflijke kracht van symfonische muziek ook via een digitaal kanaal naar voren kan komen”
 Stefan Rosu in *De Limburger* over *Music is our magic*

Online masterclasses voor amateurs

Als vervanger van het geannuleerde HaFa-project ontwikkelde het orkest op initiatief van de Limburgse Bond van Muziekgezelschappen (LBM) en in samenwerking met de Brabantse Bond van Muziekverenigingen (BBM) en de Federatie van Amateur Symfonie- en Strijkorkesten (FASO) een alternatieve manier van kennisoverdracht aan het rijke Zuid-Nederlandse amateurmuziekleven. Diverse musici uit het orkest namen online masterclasses op om de thuiszittende amateurmusici te motiveren en te voorzien van handige speeltips. De masterclasses werden vanaf juli via de muziekbonden aan hun achterban verspreid.

Videoclips *Music is our magic* & *Twin Twinkler*

Sinds 2018 zet het orkest grensverleggende videoprojecten in als toonbeeld van haar innovatieve kracht. Videoclips bleken binnen alle beperkingen in juni een waardevolle bijdrage om de kracht van muziek in orkestverband aan een groot publiek te verspreiden.

Eén van de hoogtepunten van de online aanwezigheid van philharmonie zuidnederland was ongetwijfeld de première op Stingray Classica van de beklemmende zwart-witfilm die regisseur Dries Alkemade met het orkest maakte van *Twin Twinkler* van zanger, gitarist en componist Stian Westerhus. De muziek van Westerhus werd omgetoverd tot een clip die het verhaal van de componist op een esthetisch hoogstaande manier versterkte. De film werd al eind oktober 2019 opgenomen in een verwoest industrieel gebouw, de NPF Toren van CHV Noordkade in Veghel. Op 19 juni ging de clip in première. De thematiek over de angsten en zorgen van de componist over de toekomst van de wereld maakte *Twin Twinkler* uiterst actueel.

Vier dagen later, op 23 juni, volgde de succesvolle video *Music is our magic* op muziek van de *Peer Gynt Suite* van Edvard Grieg. De clip kwam tot stand in samenwerking met attractiepark Toverland. Het orkest en dit op twee na grootste pretpark van Nederland hebben als overeenkomst dat ze elk op hun eigen wijze magische momenten creëren. Tussen de achtbanen en andere attracties werden de beelden geschoten voor een magische videoclip. “Met deze clip willen we laten zien dat de ongelooflijke kracht van symfonische muziek ook via een digitaal kanaal naar voren kan komen”, zei intendant Stefan Rosu in een interview met *De Limburger*.

Ondertussen werd er achter de schermen hard gewerkt aan het omvormen van toekomstige projecten voor ‘het nieuwe normaal’, om de magie van muziek weer in orkestverband *live* tevoorschijn te kunnen toveren. Paukenist Han Vogel omschreef het in zijn #philgood challenge-filmpje helder en duidelijk: “Wij staan echt in stand-by. Klaar om weer ten aanval te gaan, weer het podium op te trekken.”

De weg terug naar het concertpodium

In juni ontstond er ruimte om binnen strikte veiligheidsvoorschriften in grotere gezelschappen te musiceren. De doorbraak vormde het wetenschappelijk onderzoek in mei naar een veilige speelsituatie op het concertpodium door de Universiteitskliniek Charité in Berlijn op initiatief van de Berlijnse orkesten. Op 3 juni verscheen op basis van het Berlijnse onderzoek het ‘Protocol bescherming en veiligheid medewerkers en bezoekers symfonieorkesten bij heropstelling repetitieruimten en concertzalen’, opgesteld door de Vereniging van Nederlandse Orkesten (VvNO).

Belangrijkste richtlijn is de inachtneming van anderhalvemeter afstand tussen de strijkers en twee meter tussen de blazers. Deze maatregel heeft verregaande artistieke consequenties. De afstanden zijn voor het behalen van een artistiek hoogstaand resultaat belemmerend. Samenspel en klankvorming worden door de grote onderlinge afstand bemoeilijkt. Bovendien ontstaat er een maximum orkestgrootte, die afhankelijk is van de podiumgrootte en backstage voorzieningen. De klassieke orkestliteratuur vraagt vaak orkestbezettingen die in de huidige omstandigheden niet passen. Een kleinere orkestformatie betekent automatisch minder repertoire mogelijkheden en een remmende werking op de artistieke ontwikkeling van een orkestcultuur.

Een op de bedrijfsvoering van philharmonie zuidnederland toegespitst opstartprotocol maakte medio juni de weg vrij om terug te keren naar het concertpodium. De laatste weken voor het zomerreces werden benut om het protocol in de praktijk te testen. Op 25 juni was de eerste keer sinds maart dat de musici weer in orkestformatie in Muziekgebouw Eindhoven bij elkaar kwamen en samen konden spelen. “Het was een collectieve uitbarsting van vreugde en samenspelen, al was het door de afstandsprotocollen ook een enorme uitdaging”, vertelde artistiek programmateur Jos Roeden in magazine *deKlank* over dit langverwachte moment.

Vlieguren maken in de anderhalvemeter orkestopstelling luidde het devies tot het zomerreces. Onder leiding van Karel Deseure en Sander Teepen werd in een aantal besloten repetities gewerkt aan het opnieuw verfijnen van het samenspel en het wennen aan de protocollen.

Op 8 juli nam het orkest als laatste activiteit onder leiding van Sander Teepen *Celebration Music* van Nick Woud op. Het werk werd door Woud geschreven ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van Adams Musical Instruments in Ittervoort. De opname maakte deel uit van een nieuwe sponsorovereenkomst met deze wereldwijd opererende muziekinstrumentenfabriek.

Op afstand dichterbij dan ooit

Op basis van de veiligheidsprotocollen werd de orkestprogrammering aangepast. Programma's met te grote bezettingen werden gereduceerd naar werken met een orkestgrootte die met handhaving van de afstanden op de diverse podia mogelijk was. Programma's wijzigden tevens in lengte tot maximaal 60 minuten om de mogelijkheid te creëren meerdere concerten op één dag te geven. Binnen deze praktische kaders werd gezocht naar een nieuwe artistieke balans en zeggingskracht door te programmeren rond thema's die direct inhaken op de actualiteit. "De philharmonie zuidnederland heeft een fijne, originele programmering", schreef *de Volkskrant* in september over de herziene programmering. "Het orkest presenteert stukken waarvan je denkt: 'o ja, dit was er ook nog'."

In de alternatieve programmering zocht het orkest naar muzikale antwoorden op het gebrek aan echt menselijk contact tijdens de coronacrisis. De programma's draaiden om collectieve emoties en belevingen die aan de orde van de dag waren: *Chaos, Hemel & Aarde, Vraag & Antwoord, Wonder* en *Liefde*. Vier Zuid-Nederlandse componisten kregen namens het orkest en de Provincie Noord-Brabant de opdracht nieuw werk te schrijven als uiting van hun ervaringen tijdens de coronacrisis.

“Het orkest presenteert stukken waarvan je denkt: 'o ja, dit was er ook nog'”
de Volkskrant

Live bezoek & streaming

Publiek werd vanwege de richtlijnen maar deels toegelaten bij *live* evenementen. Het maximaal aantal toegestane bezoekers fluctueert per zaal tussen de 200 en 350. Publieksonderzoek wees in juni uit dat het overgrote deel van de vaste bezoekers bereid was om weer naar de concertzaal te komen.

Het orkest koos voor meerdere concerten van één uur op een dag om binnen de richtlijnen een zo groot mogelijk publiek te bedienen. Om in een bredere behoefte te kunnen voorzien, koos het orkest daarnaast voor streaming op topniveau. Het doel van het streamen is tweeledig. De relatie met vaste bezoekers die nog niet naar de concertzaal durven, werd met het aanbieden van streaming gecontinueerd. Daarnaast werd de reikwijdte van het aanbod via digitale kanalen aanzienlijk vergroot. Daartoe ontwikkelde het orkest in samenwerking met classical en de andere founding partners Amsterdam Sinfonietta en het Residentie Orkest het online platform *Concert in Huis*. Via deze hoogwaardige streamingdienst konden bezoekers tegen een kleine vergoeding de livestream van de concerten volgen. "Deze livestreams zijn één van de positieve resultaten van deze coronacrisis", zei Stefan Rosu in september in een interview met het culturele maandblad *Zuiderlicht*. "Na de crisis willen we hier ook een vervolg aan geven. Je bedient straks ook verschillende publieksstromen. Zij die er *live* bij willen zijn, en de liefhebbers die liever achter de radio of via een streamingdienst het concert meebelevan. Het snijdt elkaar niet."

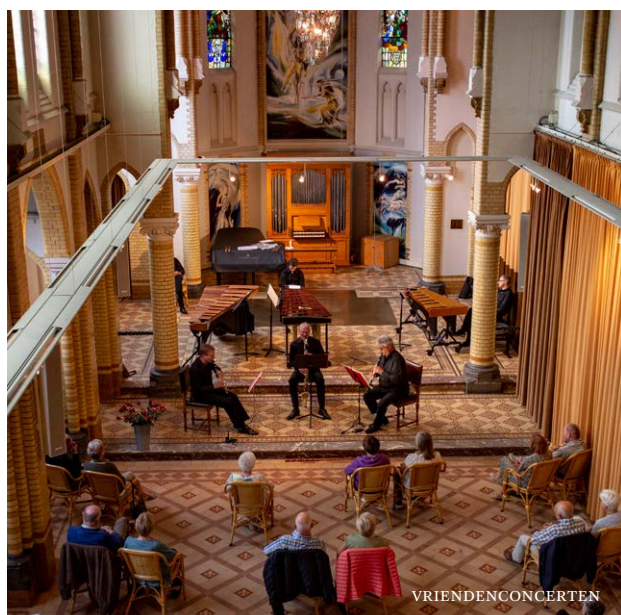
De philharmonie zuidnederland is het enige orkest in Nederland dat koos voor behoud van de *live* concertbeleving door de concerten *live* te streamen. Een opnameteam van tien specialisten zorgt er achter de schermen voor dat de concerten in een kwalitatief hoogstaande beeld- en audio-kwaliteit door de bezoekers thuis te volgen zijn. 'Bij een *Livestream Concert* van philzuid zie je de mens achter de muzikant', kopte het *Eindhovens Dagblad* in november. "Het is wel boeiend om de musici van dichtbij te zien spelen, zeker als er een ter zake kundige regisseur achter de camera zit."

Als een van de eerste ter wereld koos het orkest ervoor de concerten te streamen in binaural geluid. Het systeem is revolutionair en zorgt voor een realistisch, ruimtelijk geluidseffect en een bijzondere geluidskwaliteit die werkt als een versterking van de *live* beleving.

Vanaf 26 oktober bleek livestream de enige manier om orkestactiviteiten voor publiek te presenteren. De haast vooruitziende blik van philharmonie zuidnederland bleek de redding van de concertactiviteiten en het enige middel om binnen de steeds strengere overheidsmaatregelen concerten te presenteren. Tevens werden er samenwerkingen aangegaan met de regionale omroep L1 en Omroep Brabant, om ook via hun kanalen het orkest zijn rol als muzikale verbinder te laten blijven vervullen.

Van gevangenschap naar een Nieuwe Wereld

Met de voor het zomerreces verder verfijnde protocollen startte het orkest het seizoen 2020-2021 met twee lunchconcerten. De programmakeuze was symbolisch; vanuit de gevangenschap in de *Ouverture Nabucco* van Verdi naar 'een Nieuwe Wereld' in de *Symfonie nr. 9* van Dvořák. Karel Deseure leidde het orkest op 27 augustus in Eindhoven en 2 september in Heerlen.

“ Bij Livestream Concerten van philzuid zie je de mens achter de muzikant ”

Eindhovens Dagblad

Vriendenconcerten

In de voorzomerse periode zonder *live* concerten wist het orkest zich onverminderd verzekerd van de onvoorwaardelijke steun door de grote schare Vrienden van philharmonie zuidnederland. Als dank speelden diverse ensembles op 28 en 29 augustus op acht locaties in Zuid-Nederland in twintig miniconcertjes prachtige en verrassende muziek. De animo om te komen luisteren was boven verwachting en zo groot dat er drie extra concerten werden ingelast. Dat de *live* concerten erg werden gemist, bleek na afloop uit de vele enthousiaste reacties van Vrienden.

Musica Sacra & Festival MoMeNT

Op 18 september speelde het orkest in het Belgische Tongeren de *Symfonie nr. 3 'Yakara'* van Piet Swerts. Yakara is de oudste benaming voor de rivier de Jeker, die door de oudste stad van België en Maastricht stroomt. "Het klinkt wat grootmoedig, maar als de Donau en de Moldau geëerd mogen worden met een symfonie, waarom dan de Jeker niet?", zei de componist over het werk. Onder leiding van de Oostenrijker Philipp Pointner bracht het orkest de symfonie samen met het Vrouwenkoor van het Conservatorium Maastricht en bariton Vincent Kusters in wereldpremière. In het kader van festival Musica Sacra Maastricht werd het werk een dag later in combinatie met de *Metamorphosen* van Richard Strauss herhaald.

Liberation Concert

Het *Liberation Concert* op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten vormt ieder jaar een indrukwekkend muzikaal eerbetoon aan de soldaten die in de Tweede Wereldoorlog vochten voor onze vrijheid. De 16de editie werd binnen strenge veiligheidseisen een van de weinig toegestane massa-evenementen in Nederland. Tussen het indrukwekkende decor van 8.300 oorlogsgraven speelde het orkest op zondag 20 september voor tweemaal 700 toehoorders. Bovendien reikte de livestream van het concert via de digitale kanalen van de American Battle Monuments Commission tot in de Verenigde Staten. *Strijd* was gekozen als thema van deze 14de editie van het *Liberation Concert*, deze keer geleid door dirigent Arjan Tien. Het programma opende met een fragment uit Beethovens *Strijkkwartet nr. 14, deel 6*, gebruikt in de slotscène *Why we fight* in de oorlogsfilm *Band of Brothers*. Beethovens muziek vloede naadloos over in *The Unanswered Question* van Charles Ives. Trompet

DEJAN LAZIĆ

AART STROOTMAN

en blazers werden tussen de graven geposteerd. Concertmeester Lei Wang soleerde vervolgens in *The Lark Ascending* van Vaughan-Williams, waarna het concert eindigde met de *Trauer-Symfonie* van Haydn.

Serieconcerten

Tussen 25 september en 2 oktober speelde het orkest zijn eerste serieprogramma van het seizoen in Maastricht, Eindhoven, Tilburg en Breda. Het concert *Chaos* werd in elke zaal twee keer gespeeld en was het eerste in een reeks van alternatieve coronaprogrammeringen. Het concert op 25 september in Maastricht was de eerste livestream in eigen beheer van het orkest via *Concert in Huis*.

Dirigent Jun Märkl stond op de bok voor het tot 37 musici gereduceerde orkest en verving chef-dirigent Dmitri Liss, die niet naar Nederland kon afreizen. Het openingsdeel *Le chaos* uit *Les éléments* van barokcomponist Rebel vormde het veelzeggende begin van het concert. Pianist Dejan Lazic soleerde in het frivole *Konzertstück* van Weber. Daarna volgde de eerste van vier compositieopdrachten voor anderhalvemeter-orkest, die door philharmonie zuidnederland aan vier componisten van diverse generaties werd verstrekt: Aart Strootman, Anthony Fiumara, Xavier van de Poll en Jo Sporck. De opdracht aan de componisten luidde om in hun eigen muzikale taal de onzekerheden en tegenstrijdigheden tijdens de coronacrisis te duiden en de gedwongen ruimtelijkheid in de orkestopstelling te benutten. Aart Strootman beet het spits af met *(In)dependent*, waarin hij de vraag over de rol van het individu in de maatschappij doortrekt naar het orkest. “Als rode draad door het stuk loopt de verantwoordelijkheid van de individuele orkestleden voor de muziek”, schreef het *Eindhovens Dagblad*. “Het is een kritische, maar speelbare reflectie op het orkest. Ik leg bij elk lid van het orkest de vraag neer: ben je een radartje of een individu? (...) Het idee dat ieder individu zorgt voor een groter geheel, ligt aan de basis van dit stuk”, aldus de componist. Haydns *Symfonie nr. 60 'Il Distratto'* (De verstrooide) completeerde het programma.

Ere-dirigent Marc Soustrot leidde tussen 9 en 11 oktober het orkest in het programma *Hemel & Aarde*. Het werd volgens het *Eindhovens Dagblad* “een feestje met een gouden randje”. Sopraan Camilla Tilling opende het programma met twee Strauss-liederen. Met de beginregel ‘*Und morgen wird die Sonne wieder scheinen*’ uit het lied *Morgen* klonk hoop uit Tillings stem. Vervolgens klonk *Symfonie nr. 4* van Mahler. “De uitvoering onder leiding van Marc Soustrot had een weldadige sfeer.” (...) “De gave,

PETER HOEBEN

ANTHONY FIUMARA

“De gave, soms uitdagende blazerssolo’s en de intense strijkersklank brachten warmte en diepte, reliëf en kleur en gaven de burger in deze lastige tijden moed”

Eindhovens Dagblad

BAS WIEGIERS

ANTHONY HERMUS

soms uitdagende blazerssolo’s en de intense strijkersklank brachten warmte en diepte, reliëf en kleur en gaven de burger in deze lastige tijden moed.” (...) “De Zweedse sopraan Camilla Tilling was het soesje op de taart.” (...) Wat een mooie, lichte stem, wat een duidelijkheid en expressie.” (*Eindhovens Dagblad*)

De concerten vonden achtereenvolgens plaats in Eindhoven (inclusief livestream), Maastricht en tweemaal Utrecht. Het werd het laatste project voor een volgende ingreep in de geplande projecten. Enkele dagen later ging Nederland in een tweede lockdown.

Verder zonder live publiek

Alhoewel orkestactiviteiten vanwege de continuïteit van de bedrijfsvoering mochten worden voortgezet, werd er een maximum van 30 musici gelijktijdig op het podium toegestaan. Nadien versoepelden de regels voor professionele orkesten. De philharmonie zuidnederland koos ervoor, om de veiligheid van alle medewerkers, een maximale orkestgrootte van 30 musici tot het einde van 2020 te blijven hanteren. Concertprogramma’s werden een tweede maal aan de omstandigheden aangepast. “We hebben nu het grote voordeel dat we deze livestreamingdienst heel goed hebben opgetuigd”, aldus artistiek programmeur Jos Roeden in het eerder aangehaalde interview met *Zuiderlucht*. “De philharmonie zuidnederland wil bovenal het seizoen in stijl doorzetten. We gaan niet stilzitten, maar plannen gewoon door.”

Vanwege reisbeperkingen kwam de medewerking van diverse buitenlandse dirigenten en solisten onder druk te staan. Zo koos Mario Brunello ervoor vanwege gezondheidsredenen niet naar Nederland af te reizen. Bas Wiegiers verving hem tijdens het livestreamconcert *Vraag & Antwoord* op 18 oktober. Van Jo Sporck ging het werk *The Unquestioned Answer voor anderhalvemeterorkest* in première. De Tilburgse componist reflecteert op de afgelopen maanden en het werk *The Unanswered Question* van Ives, waarmee het concert eindigde. Daartussenin bracht het orkest een ode aan de Weense Klassieken. Solo-hoornist Peter Hoeben soleerde in Mozarts *Derde Hoornconcert*. Van Haydn klonk de beroemde ‘*Abschied-Symfonie*’. Met de subtiele humor die hem zo eigen was, liet Haydn tijdens deze symfonie de musici van philharmonie zuidnederland al spelend één voor één het podium verlaten.

Voorafgaand aan het livestreamconcert op 29 oktober werd toekomstig chef-dirigent Duncan Ward gepresenteerd. Met ingang van september 2021 zal de jonge en getalenteerde Brit het orkest voor tenminste drie seizoenen onder zijn hoede nemen.

Het livestreamconcert *Wonder* vormde alvast een muzikaal visitekaartje. Ward koos ervoor om te openen met Haydns *Symfonie nr. 49 ‘La Passione’*, gevolgd door Stravinsky’s *Symphonies of Wind*. Anthony Fiumara was de derde

componist op rij waarvan een nieuw werk voor anderhalve-meter-orkest in première ging. Al componerend zag Fiumara de wolken aan het raam van zijn werkkamer voorbij trekken. “In stilte zweven in een bewegingloos firmament lijkt een groot deel van hun kracht te zijn. Voor mij representeren ze het verstrijken van de tijd en de onvoorspelbaarheid van de toekomst. Zoals de wolken zijn onze levens kort en vluchtig”, aldus de componist over *See the Sky About to Rain*. Het programma sloot af met het jazzy *La création du monde* van Milhaud. “De blazers hier, die hebben jazz in hun bloed. In Haydn trof me de gretigheid van de musici”, zei Ward in een interview met *de Volkskrant*.

Antony Hermus werd in allerijl bereid gevonden in te vallen voor Lio Kuokman, die vanwege reisbeperkingen moest afzeggen. De Fins-Nederlandse cellist Jonathan Roozeman maakte zijn orkestdebuut in zijn tweede vaderland. Hij soleerde in het *Eerste Celloconcert* van Kabalevski en het verstilde deel *Le cygne* uit *Carnaval des animaux* van Saint-Saëns. Uit Roozemans thuisland klonk vooraf de *Valse Triste* van Sibelius. Hermus en het orkest sloten de livestream op 5 november af met de montere *Symfonie nr. 5* van Schubert.

Donderdag 26 november presenteerde het orkest het livestreamconcert *Liefde* samen met violiste Simone Lamsma. Verwijzend naar de geldende lockdown opende het orkest onder leiding van Elim Chan – ingevallen voor de zieke Hans Graf – met *Quiet City* van Copland. Simone Lamsma vertolkte op haar kenmerkende gedreven en virtuoze wijze het *Vioolconcert nr. 1* van Mozart. Het *Eindhovens Dagblad* vond de uitvoering van Wagners *Siegfried-Idyll* “het beste

SIMONE LAMSMAS

werk van de avond, want het mooist mengend, het meest persoonlijk van bijdrage en het meest ontroerend”. Chef-dirigent Dmitri Liss had sinds januari niet meer voor zijn orkest gestaan. Op 11 december werd de orkestleider met zijn musici herenigd. Aan de vooravond van Beethovens 250^e verjaardag presenteerde het orkest het livestreamconcert *Happy Beethoven*. En wie jarig is trakteert. Dit concert op een programma met louter werk van de grote meester werd geopend met het *Gratulations-Menuett*. Eerste hoboïst Roger Cramers liet een heel andere kant van Beethoven horen in het *Adagio* uit het herontdekte *Hoboconcert*. Liss vervolgde met Beethovens *12 Contretänze*. Meesterpianist Nicholas Angelich soleerde ten slotte in het *Pianoconcert nr. 2* van de bijna 250-jarige componist.

Samenwerkingen

De philharmonie zuidnederland zoekt voor het realiseren van zijn projecten geregeld de samenwerking met andere gezelschappen en partners op. Helaas besloot November Music dat binnen de opgelegde maatregelen het festival geen doorgang kon vinden. Het Internationaal Vocalisten Concours 's-Hertogenbosch zag zich gedwongen het concours te reduceren tot enkele ensembleprojecten. Andere partners pasten hun plannen drastisch aan. Desalniettemin werkte het orkest in de laatste weken van 2020 mee aan diverse projecten die met samenwerkingspartners werden gerealiseerd.

Najaarsproductie Opera Zuid

Opera Zuid presenteerde als najaarsproductie in samenwerking met het orkest onder leiding van Karel Deseure de *double bill La voix humaine / L'heure espagnol*. Het operagezelschap reageerde adequaat op de recente maatregelen en reduceerde het aantal uitvoerenden tot maximaal 30 personen. De livestream op 14 november werd bijzonder goed ontvangen. “Nieuwe productie van eenakters van Poulenc en Ravel staat als een huis dankzij sterke cast en geweldig orkest”, schreef *NRC*. “Na de ingeklonken zeggingskracht van Poulenc leeft het orkest zich uit in Ravels speeltuin van kleur en sfeer”, was de mening van de krant in haar 4-sterrenrecensie. *De Limburger* kende de maximale 5 sterren

toe en sprak over “een prestatie van formaat”. *De Volkskrant* rept op zijn beurt van “een kleine triomf”, die “zelfs in bonsaiformaat niets aan vaart en kleur te wensen over liet”.

Internationaal Vocalisten Concours

In een vroeg stadium van de voorbereidingen kwam het Internationaal Vocalisten Concours 's-Hertogenbosch (IVC) tot de conclusie dat het concours in 2020 onhaalbaar zou zijn. Het orkest werkte met een strijkersensemble mee aan het alternatief IVC – *The world keeps on singing*, het presentatieconcert van een van de masterclasses aan jonge zangers dat werd gestreamd vanuit de Verkadefabriek in 's-Hertogenbosch.

Kerstconcerten

In samenwerking met Maastricht Marketing nam een strijkorkest van philharmonie zuidnederland onder leiding van concertmeester Lei Wang het kerstconcert *Being Home for Christmas* op in de Muziekgieterij in Maastricht. Het concert werd tijdens de kerstdagen als onderdeel van de online editie van het winterevent Magisch Maastricht uitgezonden.

#eindhovenfestival is het resultaat van een nauwe samenwerking van de culturele instellingen en amateurverenigingen uit Eindhoven. Het is een manier om inwoners van Eindhoven te bedanken voor alle steun in deze bijzondere tijd. Voor het #eindhovenfestival presenteerde de kopersectie van het orkest in samenwerking met Muziekgebouw Eindhoven een online kerstconcert.

Limburgse Kerst

Tijdens de kerstdagen werd op televisie door L1 *De Sneeuwman* van Howard Blake uitgezonden in een uitvoering door het orkest en Toneelgroep Maastricht. Verteller Jochum

ten Haaf en het orkest onder leiding van Martijn Dendievel brachten de beroemde muzikale kerstvertelling in een vertaling van Frans Pollux. Michel Sluysmans tekende voor de regie. Een bijzondere rol was weggelegd voor de 11-jarige Sverre Delamboye. Hij zong de hoofdrol in *De Sneeuwman* en vertolkte enkele kerstliedjes met het orkest.

Planet Beethoven

Op 29 december maakte het orkest onder leiding van Pieter-Jelle de Boer in Theater Heerlen een tv-registratie van *Planet Beethoven*. Deze multidisciplinaire muziekshow zou in augustus hebben plaatsgevonden als een van de voorstellingen van Cultura Nova. Het zomerfestival moest haar 30^e editie verplaatsen en besloot tijdens de kerstdagen een minifestival te presenteren. Toen de coronamaatregelen werden aangescherpt, bleef alleen de mogelijkheid voor een tv-registratie overeind. Regionale omroep L1 zond *Planet Beethoven* rond de jaarwisseling diverse keren uit.

Planet Beethoven biedt de luisteraar een kijkje in het hoofd van Beethoven. Zijn 250^e verjaardag werd aangegrepen voor een coproductie tussen het orkest, Cultura Nova en het Franse spektakelgezelschap Plasticiciens Volants. Met hun opblaasbare kunstobjecten en projecties gebruiken de Fransen de lucht als podium. Voor *Planet Beethoven* vervaardigde Plasticiciens Volants een 8 meter hoge zwevende sculptuur van Beethoven. Tijdens de voorstelling werd het object gebruikt voor projecties. Aan het slot zweefde het hoofd over het orkest. Met citaten van Beethoven, ingesproken door Toneelgroep Maastricht, lichtprojecties, pianospel van soliste Daria van den Bercken en een aaneenschakeling van fragmenten uit Beethovens oeuvre werd de luisteraar meegenomen in Beethovens denk- en leefwereld. Met als apotheose de *Ode an die Freude* uit zijn *Negende Symfonie*. Het ‘*Alle Menschen werden Brüder*’ waren de symbolische laatste klanken van een jaar waarin philharmonie zuidnederland zich met zijn muziek op afstand dichterbij dan ooit toonde.

**jaarverslag
educatie
2020**

Inleiding	23
Educatieprojecten 2020	24
Uitgevoerde educatieprojecten 1 januari t/m 13 maart 2020	24
Uitgevoerde educatieprojecten 1 augustus t/m 1 oktober 2020	24
Geannuleerde educatieprojecten 13 maart t/m 31 december 2020	24
Bereik	24
1 januari t/m 13 maart 2020	25
Op herhaling	25
HeartBeat	25
Musical Postcards	25
13 maart t/m 31 december 2020: Gevolgen coronacrisis	26
13 maart t/m 31 december 2020: Wat deden we wel?	27
Muziekmaatjes: muzikale website voor kinderen van 6 t/m 12 jaar	27
Monoloog voor de Vrijheid	27
Schoolpleinconcerten	28
Start Instrumentenfilm	28
Start Mensje en de Kraai	28
High Five! Music	28
HeartBeat duetten: start van iets nieuws	29
Sollicitatie Guus	29
Samenwerkingen	29
De philharmonie zuidnederland laat van zich horen	30
Communicatiestrategie 2020	30
Pers over Educatie philharmonie zuidnederland	30
Terugkijken op de periode 2017-2020	31
Aantrekkelijk lesmateriaal	31
Samenwerking in de regio	32
Ook landelijk op de kaart	32
Bijlage 1	33
Bijlage 2	38
Colofon	41

Inleiding

Een online tool waarin leerlingen en musici elkaar ontmoeten, de website *Muziekmaatjes* en korte concertjes op het schoolplein. Deze projecten zou philharmonie zuidnederland zonder corona nooit hebben ontwikkeld. De *live* educatievoorstellingen lagen stil nadat het virus om zich heen had gegrepen.

In de periode maart t/m juni 2020 zou het orkest maar liefst meer dan 12.000 leerlingen bij de verschillende educatieve voorstellingen ontvangen, bij 93 voorstellingen in 25 verschillende steden en dorpen. Dat ging niet door. De leegte die ontstond bracht de afdeling Educatie tot het bedenken van nieuwe vormen met nieuwe inhoud. Zo gaven musici een muzikaal antwoord op eigen composities van leerlingen in het project *High Five! Music* en luisterden jonge leerlingen op het schoolplein – toch nog *live* – naar een kort, spetterend concert van de trombonesectie van het orkest. Thuis, tijdens de online lessen, gingen leerlingen aan de slag met opdrachten van de educatieve website *Muziekmaatjes*.

Al deze ontwikkelingen zette philharmonie zuidnederland niet alleen in voor de coronaperiode. Ook daarna zullen ze zorgen voor een verrijking van het educatieve aanbod van het orkest.

Dr. Stefan Rosu, Intendant en Bestuurder
Adeline van Campen, Hoofd Educatie

Educatieprojecten 2020

Uitgevoerde educatieprojecten 1 januari t/m 13 maart 2020

Primair onderwijs

Nieuwsgierige Neus	groep 1-2
Radio Walvis	groep 3-4-5-(6)
Orpheus!	groep 5-6-(7-8)
pBones	groep 5-8

Aanvullende activiteiten

- Workshops Brabant Menu bij Radio Walvis (beperkt).
- Extra lessen in de klas bij HeartBeat (beperkt).

Voortgezet onderwijs

- Meet & Greet
- Repetitiebezoek
- Musical Postcards

Uitgevoerde educatieprojecten 1 augustus t/m 1 oktober 2020

Primair onderwijs

Schoolpleinconcerten	groep 1-8
Monoloog voor de Vrijheid	groep 7-8

Online educatieprojecten

Muziekmaatjes (vanaf april)	groep 3-8
High Five! Music (vanaf november)	groep 5-8

Geannuleerde educatieprojecten 13 maart t/m 31 december 2020

Primair onderwijs

Nieuwsgierige Neus	groep 1-2
Radio Walvis	groep 3-4-5-(6)
Orpheus!	groep 5-6-(7-8)
Lejo ontdekt het orkest	groep 3-4
De Liefhebber	groep (4)-5-6
HeartBeat	groep 7-8
HeartBeat duetten	groep 7-8

Voortgezet onderwijs

- Tussen Kunst & Klank
- Meet & Greet

Bereik

Met de educatieve projecten bereikte philharmonie zuidnederland 5.228 leerlingen in 2020, waarvan 2.345 in Limburg en 2.883 in Brabant.

De philharmonie zuidnederland biedt als educatieve voorstellingen een keur aan programma's aan. Deze worden met zeer veel zorgvuldigheid ontwikkeld om de juiste toon bij de doelgroep te raken. Deze muzikale voorstellingen gaan een aantal jaren mee.

1 januari t/m 13 maart 2020

Op herhaling

In 2020 speelde philharmonie zuidnederland wederom ensemblevoorstellingen op scholen in Zuid-Nederland. Zoals *Nieuwsgierige Neus*, waarbij leerlingen uit groep 1-2 de wereld verkennen met muziek: zingend, dansend, kijkend en luisterend. Of de uitdagende voorstelling *Radio Walvis* i.s.m. Schippers&VanGucht. Ook *Orpheus!* werd uitgevoerd, een verhaal waarin muziek, beeld en taal tot één geheel versmelten en leerlingen met het thema 'herinneren' op zoek gaan naar hún wortels. Trombonist Mark Boonstra gaf in de klas wederom de interactieve workshop *pBones*, waarbij leerlingen samen muziek maakten.

Ook het voortgezet onderwijs ontmoette philharmonie zuidnederland tijdens repetitiebezoeken en lunchpauzeconcerten. Met op maat gemaakte programma's bood het orkest een authentieke ervaring met *live* klassieke muziek aan de leerlingen. In een bijzondere versie van het educatieproject *Tussen Kunst & Klank* in het Van Abbemuseum was het mogelijk om een programma op maat te maken, waarbij de opdrachten voor de beeldende vakken en de opdrachten voor muziek in elkaar grepen. Een schoolvoorbeeld van 'leren op een andere locatie'.

HeartBeat

Samen met SALLY Dansgezelschap Maastricht hernam philharmonie zuidnederland *HeartBeat*, het wervelende dansconcert voor leerlingen uit groep 7-8 en de brugklas.

Het voorprogramma bestond uit korte voorstellingen én de nieuwe interactieve hartjeswand: leerlingen schreven op waar hun hart sneller van ging kloppen en plakten dit op een grote wand. Het resultaat: een wand vol persoonlijke berichten. Aansluitend bezochten leerlingen de voorstelling met het voltallige orkest en vijf dansers in de zaal. Vanwege corona zijn alleen de voorstellingen in Venlo en Kerkrade uitgevoerd.

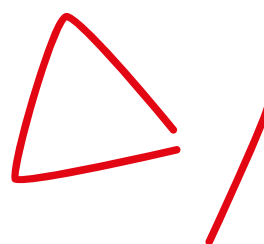
Musical Postcards

Op vrijdag 24 januari vond de derde editie van *Musical Postcards* plaats, dit keer in Theater aan het Vrijthof. Onder leiding van dirigent Lucas Vis speelden zeven musici van philharmonie zuidnederland composities van leerlingen van de muziekklass van het Bonnefanten College en het United World College Maastricht. Deze leerlingen ontvingen muzikale boodschappen van jongeren uit oorlogsgebieden in Libanon en Jordanië, via de landelijke organisatie *Musical Postcards*. De leerlingen van beide middelbare scholen maakten samen met eerstejaars studenten Compositie van het Conservatorium Maastricht een muzikale boodschap om terug te sturen naar Libanon en Jordanië. De leerlingen droegen in groepjes van vijf de muzikale ingrediënten aan voor de compositie, de student-coach maakte er daarna een muzikaal geheel van. Tijmen Wehlburg, violist bij philharmonie zuidnederland, begeleidde deze studenten van het conservatorium in het schrijven van stukken die ook daadwerkelijk door de zeven musici van het orkest gespeeld konden worden.

13 maart t/m 31 december 2020: Gevolgen coronacrisis

Op 13 maart lag het publieke leven in Nederland opeens stil. De philharmonie zuidnederland heeft daarom ook veel educatieprojecten moeten afzeggen. Zowel grote projecten bestaande uit concerten met het hele orkest als voorstellingen op school. Ook bijzondere momenten gingen hierdoor aan het orkest voorbij: de uitvoering van *HeartBeat* als familieconcert in Maastricht en in het kader van festival *schrit_tmacher just dance!* in Heerlen. Ook zou *HeartBeat* onderdeel zijn van het MCICM symposium én de Nederlandse Dansdagen. Het familieconcert *Lejo ontdekt het orkest* had plaats zullen vinden tijdens de landelijke *Kindermuziekweek*. En de projecten in het kader van de samenwerking met Fontys Hogeschool Kind en Educatie hebben eveneens geen doorgang kunnen vinden.

13 maart t/m 31 december 2020: Wat deden we wel?

Corona sloeg een bres in de werkzaamheden van de educatieve praktijk. Het daagde de afdeling Educatie uit om toch iets voor kinderen te betekenen én zichtbaar te blijven bij scholen en andere stakeholders. Digitaal én *live*. En: voor de lange termijn. Alle projecten die de medewerkers van de afdeling Educatie hebben ontwikkeld hebben een duurzaam karakter en zijn daarmee na coronatijd ook nog inzetbaar: op zichzelf staand of als aanvulling op *live* uitvoeringen van de educatieve ensemble- of orkestvoorstellingen.

Muziekmaatjes: muzikale website voor kinderen van 6 t/m 12 jaar

In april lanceerde philharmonie zuidnederland *Muziekmaatjes*: een muzikale website voor kinderen waarmee ze zelf muziek konden maken met zelfgemaakte instrumenten, bodypercussie of zang. Ook leerden ze door middel van interactieve opdrachten over het symfonieorkest en de instrumenten. De website werd samengesteld uit diverse opdrachten van bestaand digitaal lesmateriaal van het orkest. [BEKIJK DE WEBSITE HIER.](#)

Muziekmaatjes werd onder de aandacht gebracht bij zowel scholen als particulieren. Scholen namen de website ook daadwerkelijk op in hun lespakket, waardoor muziek tijdens corona onderdeel bleef van het lesprogramma. Daarnaast werd de website breed gecommuniceerd via alle kanalen van philharmonie zuidnederland en werden vaste bezoekers van het orkest geïnformeerd over *Muziekmaatjes* met de boodschap: 'Maak muziek samen met je (klein)kinderen'. Bijzonder is te vermelden dat het initiatief van het maken van de website werd beloond door twee donaties: € 50 van een Vriend en € 1.500 van Stichting Je-Lo.

De lancering van deze website leverde het volgende op in de periode 3 april tot 1 juni 2020:

- 4.313 verschillende personen bezochten de website.
- Sommigen heel kort (1 minuut), sommigen meer dan 20 minuten.
- 243 likes en 68 deelacties op Facebook, inclusief betaalde promotie.
- Veel websitebezoeken via lesprogramma's, zoals *Mijn weektaak*, *Google Classroom*.
- 91 bezoekers via *Méér Muziek in de Klas*.
- In Weert / Maastricht / Eindhoven de meeste bezoekers.

Monoloog voor de Vrijheid

De samenwerking tussen *Stichting Liberation Concert* en philharmonie zuidnederland is naast het jaarlijkse concert op de Amerikaanse begraafplaats in Margraten, uitgebreid met een educatieve voorstelling. In september speelden musici 15 keer de *Monoloog voor de Vrijheid* in groep 7-8 van basisscholen in en rondom Maastricht. De *pilot*-versie uit 2019 werd inhoudelijk verdiept zodat de tekst nog betekenisvoller verbonden kon worden met de muziek. De *Monoloog* vertelt het verhaal van de 20-jarige piloot Robert John Morrison uit Ohio, over hoe hij zijn leven voor onze vrijheid gaf. Aansluitend werd aan de leerlingen de vraag gesteld wat vrijheid eigenlijk is en welke verantwoordelijkheid zij zelf moeten nemen om vrijheid te bewaren én te werken aan vrijheid voor iedereen. Voorafgaand aan de *Monoloog* kregen scholen lesvoorbereidingen toegestuurd over het thema *Vrijheid*. Contacten met het VO leverden geen concerten op wegens planningsproblemen. Voor het MBO was het te ingewikkeld om de uitvoering te combineren met de coronamaatregelen. Ze zijn zeer enthousiast en willen graag volgend seizoen aanhaken.

De indringende boodschap in muziek en tekst, dichtbij in het klaslokaal, zorgde voor volle aandacht en beroering bij de leerlingen. Na afloop van de voorstelling ontstonden in de klas soms aangrijpende discussies over corona, *Black Lives Matter*, armoede en (on)vrijheid.

“Wij, de groepen 7 van Bs John F. Kennedy Maastricht, vonden de voorstelling een groot succes! De kinderen waren zeer betrokken. Van veel kinderen kregen we terug dat ze in datzelfde weekend de stad in waren gegaan met hun ouders en naar struikelsteentjes gezocht hebben. Ook zijn er kinderen die de Amerikaanse begraafplaats gaan bezoeken. De informatie was meer dan voldoende en makkelijk om te zetten naar lesstof voor groep 7. Er zijn geen aanvullingen nodig. Het was compleet. Wij zouden heel graag de *Monoloog* weer willen zien over twee jaar. Complimenten voor de totale uitvoering. Wij vonden het erg indrukwekkend!”

Schoolpleinconcerten

Na de zomer was de behoefte aan samen spelen bij de musici groot, evenals de behoefte aan een muzikale activiteit op scholen. Het resultaat: *Schoolpleinconcerten* voor een beperkte groep leerlingen, in de buitenlucht, op afstand, dus coronaproof. De *Schoolpleinconcerten* zijn korte concertjes van 20 minuten, uitgevoerd door vijf musici van het orkest. Ze speelden uiteenlopende muziek: van klassiek tot bekende filmmuziek. Sommige liedjes nodigden uit om te bewegen, zoals 'Als je van beren leren kan' uit *Jungle Book*, sommige liedjes waren juist om te luisteren. Juf Lucy van BS de Waai uit Cuijk vertelde hierover:

“De kinderen herkenden de liedjes van *Frozen* en *The Lion King*, die meneer met die grote trompet... Nee, het was een trombone, het was echt een hele grote toeter met allemaal buisjes (tuba). Ze hadden nog meer instrumenten, mogen wij daar de volgende keer mee spelen? De kinderen waren enthousiast. Vanaf het moment van opbouwen, tot de dagen erna.”

Start Instrumentenfilm

Een lang gekoesterde wens van de afdeling Educatie is het maken van een film over de instrumenten van het symfonieorkest. In tal van educatieve projecten licht het orkest één of meerdere instrumenten uit het orkest toe. Inspirerend materiaal gemaakt vanuit de belevingswereld van het kind is echter niet voorhanden. Tijd en financiële middelen maakten het in 2020 mogelijk om met de opzet van de film een start te maken. Dit omvangrijke project wordt in 2021 in samenwerking met Het Laagland afgerond.

Start Mensje en de Kraai

In 2020 is begonnen met het opzetten van een nieuw online project: *Mensje en de Kraai*. Een muzikaal avontuur. Een muzikale online opdracht voor kinderen van groep 1 t/m 4. Schrijfster Suzan Klinkhamer schreef in opdracht van philharmonie zuidnederland een verhaal in versvorm, dat past bij de belevingswereld van deze jonge leerlingen. Het resultaat: een sprookjesachtig en tegelijkertijd stoer verhaal vol emotie. Leerlingen maken het verhaal compleet met orkestmuziek en met zelfbedachte en uitgevoerde geluidseffecten. De leerkracht voert deze online opdracht met de hele groep uit. In februari 2021 gaat dit project van start.

High Five! Music

Het succes van *Muziekmaatjes* creëerde de wens om een project te maken waarbij er meer interactie zou zijn tussen kinderen en musici. Hierdoor ontstond een op zichzelf staand project voor groep 5 t/m 8: *High Five! Music*. Met als doel leerlingen en musici uit het orkest samen digitaal muziek te laten maken. In dit project maken leerlingen aan de hand van een digitaal stappenplan met inspiratievideo's op de website *High Five! Music* een muzikale boodschap. Voor opa en oma, voor hun beste vriend, voor de hond die overleden is: alles mag. Ze bedenken zelf de ingrediënten van de muziek, zoals een korte melodie of een ritme. Maar ook de stijl van de boodschap, de inhoud en het gevoel dat erin te horen moet zijn. Kennis van muziek is hierbij niet nodig. Als leerlingen hun muzikale boodschap op video hebben vastgelegd, stuurt een musicus van philharmonie zuidnederland een unieke videoboodschap terug. Zo maken leerlingen en musici samen muziek: *High Five!* In 2020 is dit project ontwikkeld en uitgezet naar de eerste scholen. In 2021 biedt philharmonie zuidnederland *High Five! Music* breder aan. Wiertz Foundation heeft zich als sponsor aan *High Five! Music* verbonden. [BEKIJK DIT PROJECT HIER.](#)

HeartBeat duetten: start van iets nieuws

HeartBeat@school is het programma dat SALLY Dansgezelschap Maastricht en philharmonie zuidnederland nieuw ontwikkelden, speciaal voor scholen die zich inschreven voor het dansconcert *HeartBeat*. Het aflasten van dit dansconcert inspireerden het orkest en SALLY tot een creatief project op school in plaats van in de zalen: *HeartBeat@school* vindt plaats in de speel- of gymzaal. Het is een project waarbij de leerlingen zelf aan de slag gaan als performer: de leerling als maker staat centraal. Instructiefilmpjes en inspirerende voorbeelden van dansers en musici, helpen de leerlingen in hun zoektocht naar hoe muziek en dans elkaar kunnen versterken. En het uitgangspunt blijft hetzelfde als die voor de voorstelling *HeartBeat* in de zaal: waar gaat jÓuw hart sneller van kloppen? *HeartBeat@school* was gepland in november 2020, maar vanwege corona verplaatst naar 2021.

Sollicitatie Guus

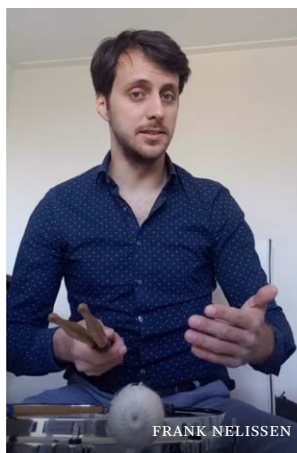
Het orkest ontving een heel bijzonder bericht van Guus uit groep 7 van basisschool De Bloktempel in Son. Hij kreeg de opdracht vanuit school om te solliciteren bij een bedrijf en deed dat bij philharmonie zuidnederland! Uiteraard stuurde onze slagwerker Frank Nelissen een reactie daarop: [BEKIJK HET FILMPJE HIER.](#)

Samenwerkingen

In de tijd dat het orkest zich gedwongen moesten terugtrekken uit het muzikale speelveld, ook voor de educatieve projecten, ging extra aandacht uit naar het in stand houden van de bestaande contacten en het aanboren van nieuwe contacten.

De bestaande samenwerking met het Brabant Menu en met de educatieve afdelingen van de andere Nederlandse symfonieorkesten, werd een bron van inspirerend overleg over enerzijds de regelgeving rondom corona en anderzijds de zoektocht naar alternatieve voorstellingen of projecten. Ook bleef philharmonie zuidnederland partner van de landelijke *Kindermuziekweek*, die volledig online plaatsvond. Het orkest lanceerde speciaal tijdens deze *Kindermuziekweek* de muzikale website *Muziekmaatjes*.

Daarnaast stak philharmonie zuidnederland nieuwe energie in de contacten met de BIS-instellingen in Limburg (Het Laagland en SALLY Dansgezelschap Maastricht) en – door bemiddeling van *DOOR! Muziek* – met de penvoerders in Limburg. Contacten met IMC Weekendschool voor werken in de krachtwijken werden eveneens geïntensiveerd. Samenwerkingsprojecten met AME (Academie voor Muziek-educatie) met Art4U Veldhoven en met het project *Meer Harmonie in de Samenleving* in Heerlen kregen door het eenvoudige contact via Microsoft Teams opeens vleugels. De resultaten krijgen hun beslag in het jaar 2021 en verder.

De philharmonie zuidnederland laat van zich horen

Communicatiestrategie 2020

Vanaf maart 2020 waren de persconferenties vanuit de Nederlandse overheid bepalend voor de communicatiestrategie van de afdeling Educatie. Het doel van de communicatiestrategie was tweeledig: enerzijds moesten scholen worden afgezegd en opnieuw worden ingepland. Dit leidde tot veel persoonlijk contact met scholen en tussenpersonen, waardoor de onderlinge verbondenheid groeide. Anderzijds was de communicatie gericht op het werven van scholen voor seizoen 2020-2021, met de verwachting dat corona niet het hele seizoen impact zou hebben.

In mei werden de brochures voor het primair- en voortgezet onderwijs verstuurd. Deze waren al gedrukt voordat corona het publieke leven stil legde, maar zijn op een later moment dan normaal verzonden. De meest actuele informatie was echter het hele jaar te vinden op de website van philharmonie zuidnederland, waar ook de ontwikkelingen door corona wekelijks werden bijgehouden.

Het persoonlijke contact met scholen en tussenpersonen heeft philharmonie zuidnederland sterker gepositioneerd bij deze doelgroepen. Er was veel wederzijds begrip en het orkest heeft laten zien dat er moeite gestoken werd in het zoeken naar passende oplossingen. Daarnaast kreeg de afdeling Educatie door de vele telefoontjes een goede indruk van de behoeftes bij scholen: zouden ze bijvoorbeeld überhaupt openstaan voor een voorstelling op school, zoals de *Monoloog van de Vrijheid* of de *Schoolpleinconcerten*.

De geplande social media-campagne die oorspronkelijk in april van start zou gaan, is gedeeltelijk verplaatst naar september, maar ook voortijdig beëindigd vanwege de onzekerheid rondom corona. Deze campagne was gericht op de afzet van voorstellingen in schooljaar 2020-2021 met een speciale *teaser* (video). [BEKIJK HEM HIER](#).

Een speerpunt binnen de communicatiestrategie in 2020 werd de muzikale website *Muziekmaatjes*, die tijdens de landelijke *Kindermuziekweek* gelanceerd werd. Hiermee bereikte philharmonie zuidnederland veel scholen die voorheen nog geen klant van het orkest waren. Ook was *Muziekmaatjes* onderdeel van de corporate communicatiestrategie [#PHILGOOD](#).

Pers over Educatie philharmonie zuidnederland

Ook in 2020 was er aandacht voor Educatie in de pers:

- *Stadsblad Breda*, 22 januari: *Radio Walvis* tijdens Cultuurnacht
- *Groot Eindhoven*, 1 april: Landelijke *Kindermuziekweek*
- *Zuiderlucht*, december: educatie tijdens corona + vooraankondiging [HIGH FIVE! MUSIC](#).

Specifiek voor *Muziekmaatjes*

- *Brabants Dagblad Uden / Veghel*, 3 april 2020
- *De Limburger*, 15 april 2020
- *Stadsblad Breda*, 15 april 2020
- *Traverse*, 22 april 2020

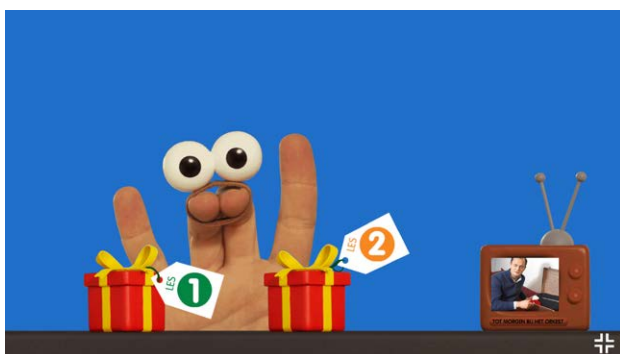

Terugkijken op de periode 2017-2020

In de planperiode 2017-2020 heeft philharmonie zuidnederland de educatieve voorstellingen voor scholen in het primair onderwijs vernieuwd. De oude ensemblevoorstellingen staan dan zo'n vier schooljaren op het programma en zijn aan vernieuwing toe. De muzikale voorstellingen van het symfonieorkest voor de groepen 5 t/m 8 heeft het orkest in een mooie afwisseling kunnen aanbieden. Met dit kernaanbod in de hand heeft de afdeling Educatie zich op een aantal zaken in het bijzonder toegelegd: ontwikkeling van digitaal lesmateriaal, verbinding met partners in de regio en het land en externe communicatie. Met deze projecten en aanvullende workshops heeft het orkest jaarlijks ruimschoots de aantallen leerlingen uit de doelstellingen gehaald.

Aantrekkelijk lesmateriaal

Vanaf de lancering van de voorstelling *Orpheus!* werkt philharmonie zuidnederland intensief samen met Studio Kloek om het lesmateriaal digitaal te aan te bieden. Dat verhoogt de gebruikersvriendelijkheid voor de leerkracht en het beeld dat Studio Kloek ontwerpt werkt aanstekelijk. Ontwikkelde digitale tools zijn voorzien van een ander beeld en in verschillende lessen hergebruikt. Inmiddels is het lesmateriaal zover doorontwikkeld dat een uitgebreide lerarenhandleiding niet meer nodig is. Zo maakte de afdeling Educatie samen met Studio Kloek lesmateriaal voor: *Orpheus!*, *De Liefhebber*, *Radio Walvis*, *BROER*, *Lejo ontdekt het orkest*, *HeartBeat* en *Rhythmix*.

Voor het kleuterprogramma *Nieuwsgierige Neus* besloot het orkest bewust geen digitaal lesmateriaal aan te bieden. Met dit nieuwe lesmateriaal kon en kan het orkest optimaal de vraag van de doelgroep bedienen: leerkrachten ervaren minder snel een drempel om de lessen in de klas te geven, leerlingen zijn beter voorbereid als zij een concert van philharmonie zuidnederland bezoeken. De verworvenheden van het maken van al deze lesmaterialen heeft de afdeling enorm geholpen met het samenstellen en ontwikkelen van online lesprogramma's in coronatijd, zoals *Muziekmaatjes*, *High Five! Music* en *Muzikaal Avontuur*.

Samenwerking in de regio

In deze planperiode heeft de afdeling Educatie zich ten doel gesteld om intensiever met partners uit de regio op te trekken. Dat heeft geresulteerd in een aantal belangrijke samenwerkingen. In 2016 al startte de samenwerking in het Brabant Menu. Een samenwerkingsverband tussen aanbieders van podiumkunsten (Theater Artemis, De Stille, Schippers&VanGucht en philharmonie zuidnederland) in Brabant, die allen onder meer door de Provincie Brabant worden ondersteund. Doel was om het hiaat dat ontstond door het wegvallen van het Kunstmenu van (destijds) de Kunstbalie op te vullen voor het aanbod van receptieve kunsten op basisscholen. Vanaf 2017 was de groei van Brabant zodanig dat al snel bleek dat Brabant Menu zonder extra financiën niet kon groeien. De maximale reikwijdte van de organisaties werd een belemmering. Binnen de vier bestaande organisaties was er (te) weinig tijd om voor scholen te bemiddelen in voorstellingen. In 2018 deed Brabant Menu een beroep op de impuls geldenregeling van de

Provincie Noord-Brabant. Dat leverde een bedrag van 142.000 euro op. Op 1 oktober 2018 volgde de aanstelling van coördinator Patrice Matthee. Zij kreeg de taak om de contacten te onderhouden met de werkgroepen die in elke gemeente de kunsteducatie voor hun rekening nemen. Brabant Menu begon weer aan een periode van groei. In 2020 keken of luisterden 27.500 kinderen op 170 scholen in veertig Brabantse steden en dorpen naar Brabant Menu-voorstellingen. Het was een van de redenen om het samenwerkingsverband uit te breiden met theatergezelschap House of Nouws. De gezamenlijk instellingen bereiken inmiddels zo'n 25.000 leerlingen in Brabant per jaar.

In Limburg werkte philharmonie zuidnederland mee aan de *DOOR!*-dagen, met als absoluut hoogtepunt het bezoek van Koningin Máxima in 2018. Zij was als erevoorzitter van *Méér Muziek in de Klas* getuige van de ondertekening van het Limburgse convenant. Met het convenant *SamenDOOR! & Méér Muziek in de Klas* garandeerden de Provincie Limburg, Huis voor de Kunsten Limburg, Conservatorium Maastricht, Fontys en Zuyd Hogeschool, philharmonie zuidnederland, Adams Musical Instruments en tal van andere partners dat in 2020 alle schoolkinderen in de provincie Limburg structureel muziekonderwijs krijgen.

Verder haalde philharmonie zuidnederland de banden aan met intermediaire instellingen als CultuurStation Eindhoven, Kaleidoscoop in Maastricht, De Domijnen Sittard, Cultuurpad Venlo, PIT in Parkstad en Cultura Venray. Ook werd de samenwerking met verschillende muziekscholen geïntensiveerd, zoals SMK in Kerkrade en Kunstencentrum Venlo. Met het principe van het *Werken in de keten* legde de afdeling Educatie een directe verbinding met het muzikale veld in de omgeving van de school. Zo ontstonden mooie projecten op scholen in Tilburg-Noord, waarbij het orkest samenwerkte met Factorium en een samenwerking aanging met SMK in Kerkrade. Hierbij gaven consultants aanvullende lessen in de klas, vooruitkijkend op de voorstellingen die de leerlingen zouden gaan bezoeken. Een bijzondere samenwerking met de Fontys Pabo Kind en Educatie, met vestigingen in Eindhoven, Tilburg, 's-Hertogenbosch, Veghel en Venlo, kreeg gestalte vanaf seizoen 2018-2019. Studenten maken daarbij kennis met het educatieve aanbod van philharmonie zuidnederland en de visie op muziekeducatie.

Ook landelijk op de kaart

Ook landelijk heeft philharmonie zuidnederland zich met educatie op de kaart willen zetten. Zo werden de banden met *Méér Muziek in de Klas* aangehaald, wat resulteerde in het organiseren van een gezamenlijke studiedag in Maastricht en Eindhoven. De philharmonie zuidnederland is eveneens één van de partners die de landelijke *Kindermuziekweek* mogelijk maken. Met het LKCA waren er gesprekken over het *Werken in de keten* en er werden artikelen gepubliceerd over diverse voorstellingen van philharmonie zuidnederland.

Bijlage 1

Jaarverslag Educatie 2020

UITGEVOERDE EDUCATIEPROJECTEN

1 JANUARI T/M 13 MAART 2020

PRIMAIR ONDERWIJS

NIEUWSGIERIGE NEUS

Groep 1-2

AANTAL LEERLINGEN 597

LEES MEER EN BEKIJK HET LESMATERIAAL

BEKIJK DE TRAILER

RADIO WALVIS

Groep 3-4-5-(6)

AANTAL LEERLINGEN 672

LEES MEER EN BEKIJK HET DIGITALE LESMATERIAAL

BEKIJK DE TRAILER

ORPHEUS!

Groep 5-6-(7-8)

AANTAL LEERLINGEN 1.039

LEES MEER EN BEKIJK HET DIGITALE LESMATERIAAL

BEKIJK DE TRAILER

HEARTBEAT

Groep 7-8

AANTAL LEERLINGEN 1.214

EXTRA LESSEN 82

LEES MEER EN BEKIJK HET DIGITALE LESMATERIAAL

BEKIJK DE TRAILER

PBONES

Groep 5-8

AANTAL LEERLINGEN 37

LEES MEER EN BEKIJK HET LESMATERIAAL

UITGEVOERDE EDUCATIEPROJECTEN

1 JANUARI T/M 13 MAART 2020

VOORTGEZET ONDERWIJS

MEET & GREET

CKV/Muziekklas - HAVO/VWO

AANTAL LEERLINGEN 46

[LEES MEER](#)

REPETITIEBEZOEK

Onderbouw, CKV, Muziekklas - VMBO/HAVO/VWO

AANTAL LEERLINGEN 224

[LEES MEER](#)

MUSICAL POSTCARDS

Muziekklas - HAVO/VWO

AANTAL LEERLINGEN 19

[LEES MEER](#)

UITGEVOERDE EDUCATIEPROJECTEN

1 AUGUSTUS T/M 1 OKTOBER 2020

PRIMAIR ONDERWIJS

SCHOOLPLEINCONCERTEN

Groep 1-8

AANTAL LEERLINGEN 487

LEES MEER

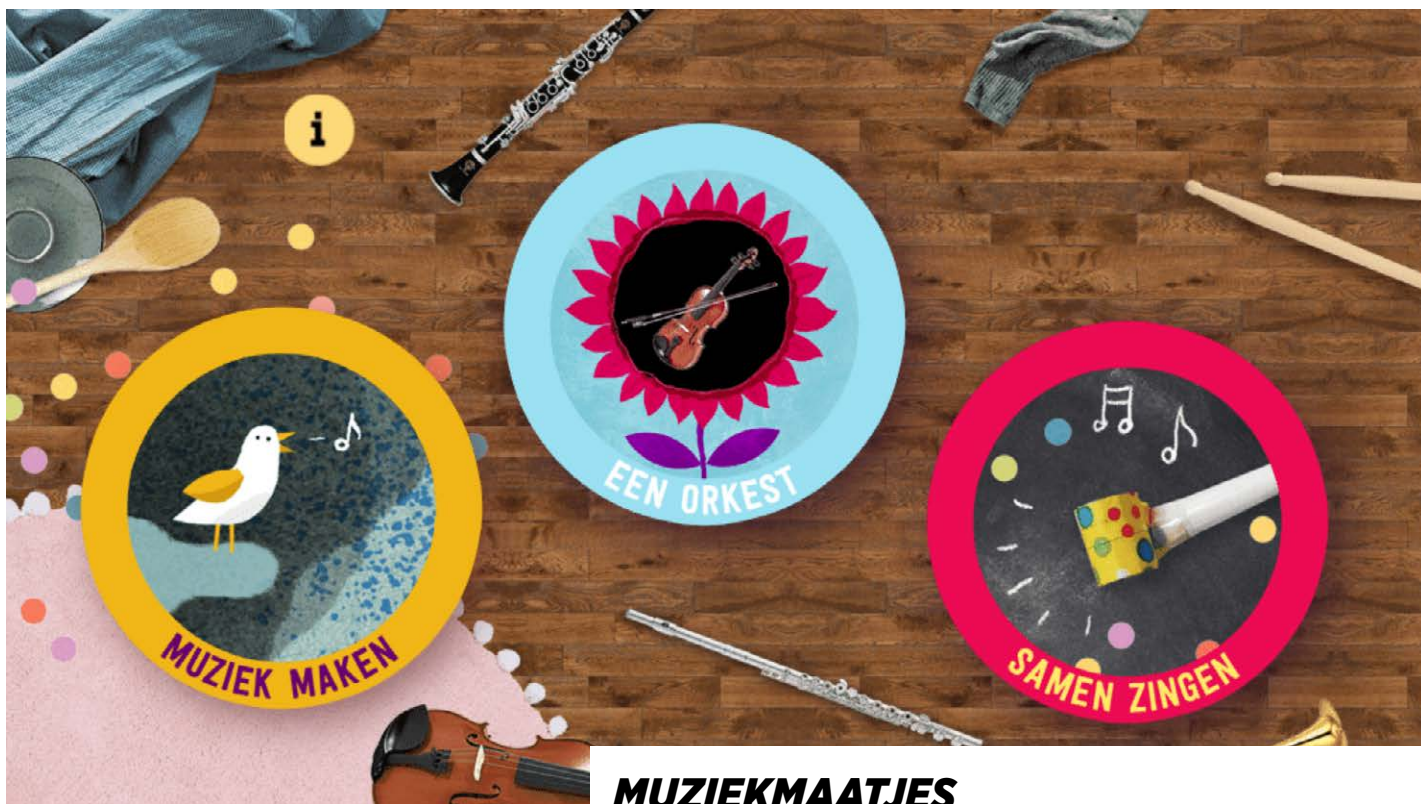
MONOLOG VOOR DE VRIJHEID

Groep 7-8

AANTAL LEERLINGEN 354

LEES MEER EN BEKIJK HET LESMATERIAAL

ONLINE EDUCATIEPROJECTEN

MUZIEKMAATJES

Groep 3-8

AANTAL 6.574 paginaweergaven (periode 1 april 2020 - 31 december 2020)

[BEKIJK DE WEBSITE](#)

HIGH FIVE! MUSIC

Groep 5-8

AANTAL LEERLINGEN 39

[BEKIJK DE WEBSITE](#)

Bijlage 2

Jaarverslag Educatie 2020

PROJECTEN PRIMAIR ONDERWIJS

Datum	Tijd	Locatiennaam	Gemeente	Aantal bezoekers	Provincie
NIEUWSGIERIGE NEUS					
09-03-2020	10:00	Gymzaal Geertruidenberg	Geertruidenberg	47	Brabant
09-03-2020	11:15	Gymzaal Geertruidenberg	Geertruidenberg	60	Brabant
10-03-2020	10:00	Gymzaal de Hooipolder	Raamsdonksveer	68	Brabant
10-03-2020	11:15	Gymzaal de Hooipolder	Raamsdonksveer	67	Brabant
11-03-2020	10:45	OBS Molenakker	Weert	90	Limburg
11-03-2020	12:45	BS De Kasteeltuin	Roermond	57	Limburg
12-03-2020	11:10	BS Scharn	Maastricht	51	Limburg
12-03-2020	13:20	BS Scharn	Maastricht	52	Limburg
13-03-2020	10:00	Gymzaal Geertruidenberg	Geertruidenberg	52	Brabant
13-03-2020	11:15	Gymzaal Geertruidenberg	Geertruidenberg	53	Brabant
				TOTAAL	597

RADIO WALVIS					
27-01-2020	10:45	Podium Bloos	Breda	139	Brabant
27-01-2020	13:45	Podium Bloos	Breda	133	Brabant
28-01-2020	10:45	Podium Bloos	Breda	151	Brabant
28-01-2020	13:15	Podium Bloos	Breda	108	Brabant
29-01-2020	11:00	BS Bunders	Veghel	86	Brabant
29-01-2020	13:00	BS Bunders	Veghel	55	Brabant
				TOTAAL	672

RADIO WALVIS TIJDENS CULTUURNACHT BRED A					
25-01-2020	16:00	Chassé Theater	Breda	150	Brabant
				TOTAAL	150

ORPHEUS!					
21-01-2020	11:15	Parktheater	Eindhoven	120	Brabant
21-01-2020	13:30	Parktheater	Eindhoven	119	Brabant
22-01-2020	11:15	Parktheater	Eindhoven	112	Brabant
24-01-2020	11:15	BS Emmaus	Heesch	85	Brabant
24-01-2020	13:00	BS Emmaus	Heesch	57	Brabant
27-01-2020	10:45	Vrije School Rudolf Steiner	Breda	88	Brabant
27-01-2020	14:00	Vrije School Rudolf Steiner	Breda	104	Brabant
28-01-2020	10:15	Cultuurcentrum Martien van Doorne	Deurne	95	Brabant
28-01-2020	11:45	Cultuurcentrum Martien van Doorne	Deurne	84	Brabant
29-01-2020	10:15	Cultuurcentrum Martien van Doorne	Deurne	98	Brabant
29-01-2020	11:45	Cultuurcentrum Martien van Doorne	Deurne	77	Brabant
				TOTAAL	1.039

PBONES					
20-02-2020	09:00	BS De Vlier	Helmond	37	Brabant
				TOTAAL	37

Datum	Tijd	Locatienaam	Gemeente	Aantal bezoekers	Provincie
HEARTBEAT					
05-03-2020	10:15	De Maaspoort	Venlo	266	Limburg
05-03-2020	13:00	De Maaspoort	Venlo	280	Limburg
06-03-2020	10:15	Theater	Kerkrade	331	Limburg
06-03-2020	13:00	Theater	Kerkrade	337	Limburg
				TOTAAL	1.214

EDUCATIELESSEN HEARTBEAT					
12-03-2020	10:30	BS Meander	Reuver	21	Limburg
12-03-2020	11:15	BS Meander	Reuver	20	Limburg
12-03-2020	13:00	BS Meander	Reuver	21	Limburg
12-03-2020	14:00	BS Meander	Reuver	20	Limburg
				TOTAAL	82

MONOLOG VOOR DE VRIJHEID					
08-09-2020	10:30	OBS De Perroen	Maastricht	25	Limburg
08-09-2020	11:00	OBS De Perroen	Maastricht	23	Limburg
09-09-2020	09:45	OBS De Kring	Maastricht	22	Limburg
09-09-2020	10:15	OBS De Kring	Maastricht	22	Limburg
09-09-2020	11:15	BS Scharn	Maastricht	29	Limburg
09-09-2020	11:45	BS Scharn	Maastricht	29	Limburg
10-09-2020	12:45	BS Heilig Hart	Sibbe	28	Limburg
10-09-2020	14:00	BS de Bundeling	Bunde	19	Limburg
10-09-2020	14:30	BS de Bundeling	Bunde	20	Limburg
11-09-2020	10:15	J.F.Kennedyschool	Maastricht	19	Limburg
11-09-2020	10:45	J.F.Kennedyschool	Maastricht	26	Limburg
11-09-2020	11:15	J.F.Kennedyschool	Maastricht	24	Limburg
11-09-2020	13:15	J.F.Kennedyschool	Maastricht	20	Limburg
11-09-2020	13:45	J.F.Kennedyschool	Maastricht	23	Limburg
11-09-2020	14:15	J.F.Kennedyschool	Maastricht	25	Limburg
				TOTAAL	354

SCHOOLPLEINCONCERTEN					
11-09-2020	09:30	BS 't Diekske	Afferden	21	Limburg
11-09-2020	09:55	BS 't Diekske	Afferden	23	Limburg
11-09-2020	11:30	BS De Brink	Ottersum	56	Limburg
11-09-2020	11:55	BS De Brink	Ottersum	51	Limburg
01-10-2020	09:20	OBS Molenakker	Weert	27	Limburg
01-10-2020	09:45	OBS Molenakker	Weert	28	Limburg
01-10-2020	11:00	BS St. Martinus	Beegden	55	Limburg
01-10-2020	11:25	BS St. Martinus	Beegden	26	Limburg
02-10-2020	10:45	BS De Waai	Cuijk	60	Brabant
02-10-2020	11:10	BS De Waai	Cuijk	60	Brabant
02-10-2020	11:40	BS De Waai	Cuijk	80	Brabant
				TOTAAL	487

HIGH FIVE! MUSIC					
01-07-2020	n.v.t.	BS St. Martinus	Beegden	16	Limburg
01-07-2020	n.v.t.	Jeugdorkest Dongen	Dongen	7	Brabant
01-11-2020	n.v.t.	UWC	Maastricht	16	Limburg
				TOTAAL	39

MUSICAL POSTCARDS					
03-12-2020	12:30	UWC	Maastricht	19	Limburg
				TOTAAL	19

Datum	Tijd	Locatienaam	Gemeente	Aantal bezoekers	Provincie
MEET & GREET					
03-03-2020	12:00	Muziekgebouw Frits Philips	Eindhoven	46	Brabant
				TOTAAL	46

Datum	Tijd	Locatienaam	Gemeente	Aantal bezoekers	Provincie
REPETITIEBEZOEK					
30-01-2020	10:00	Muziekgebouw Frits Philips	Eindhoven	42	Brabant
13-02-2020	12:30	Muziekgebouw Frits Philips	Eindhoven	88	Brabant
13-02-2020	13:30	Theater aan het Vrijthof	Maastricht	73	Limburg
14-02-2020	10:00	Muziekgebouw Frits Philips	Eindhoven	21	Brabant
				TOTAAL	224

Datum	Tijd	Locatienaam	Gemeente	Aantal bezoekers	Provincie	Project
SAMENWERKING MET PABO'S ZUID-NEDERLAND						
16-01-2020	12:45	Pabo Den Bosch	Hertogenbosch, 's-	20	Brabant	Orpheus! (les)
16-01-2020	14:45	Pabo Den Bosch	Hertogenbosch, 's-	20	Brabant	Orpheus! (les)
11-02-2020	10:45	Pabo Eindhoven	Eindhoven	80	Brabant	HeartBeat (les)
19-02-2020	10:00	Pabo Venlo	Venlo	21	Limburg	HeartBeat (les)
06-03-2020	10:00	Pabo Eindhoven	Eindhoven	50	Brabant	Lejo ontdekt het orkest (les)
11-03-2020	11:00	Theater aan het Vrijthof	Maastricht	13	Limburg	Studiedag
04-11-2020	12:00	Fontys Hogeschool voor de Kunsten	Tilburg	16	Brabant	Studiedag
18-11-2020	12:00	Fontys Hogeschool voor de Kunsten	Tilburg	16	Brabant	Studiedag
24-11-2020	09:00	Fontys Hogeschool voor de Kunsten	Tilburg	16	Brabant	Orpheus! (les)
01-12-2020	09:00	Fontys Hogeschool voor de Kunsten	Tilburg	16	Brabant	Componeren in de klas
				TOTAAL	268	

colofon

philharmonie zuidnederland

Postbus 230, 5600 AE Eindhoven

Vestiging Eindhoven

Jan van Lieshoutstraat 5, 5611 EE Eindhoven

Vestiging Maastricht

Statenstraat 5, 6211 TB Maastricht

www.philharmoniezuidnederland.nl

info@philharmoniezuidnederland.nl

Volg ons op

Tekst

Stefan Rosu, Jos Roeden, Adeline van Campen

Fotografie

Adobe Stock, Ruud Balk, Charles Best, Marco Borggreve, Simon van Boxtel, Wannes Cré, Focuss 22, Lin Gothoni, Kaupo Kikkas, L1, Jostijn Ligtvoet, Daniele Lira, Luidspreker – Creatieve Studio, Barbara Mulderink/Studio Kloek, Erwin Penners, Anna Perger, philharmonie zuidnederland, Bas Quaedvlieg, Jos Roeden, Richard Stark, Studio NIC., Hugo Thomassen, Otto van den Toorn, Liza van de Ven, WDR

Eindredactie

Karen Duking | ART noot mies

Ontwerp

Studio Nieuwhof | Eindhoven

